

ПРИКАЗ КЊИГЕ ВЕЉКА БЛАГОЈЕВИЋА И ИГОРА ПЕЈИЋА „MILITARY POWER IN INTERNATIONAL POLITICS, PAST – PRESENT – FUTURE“

Татјана Милошевић

Универзитет одбране у Београду, Институт за стратегијска истраживања

Veljko Blagojevic
Igor Pejic
**Military Power in
International Politics**
Past-Present-Future

Вељко Благојевић, Игор Пејић:
*Military Power In International Politics,
Past – Present – Future*, Lambert Academic
Publishing, 2019, 409 стр.

Рат представља феномен који нажалост прати људску цивилизацију још од њеног постанка. Сходно томе војна моћ постаје значајан део међународне политике и са великом извесношћу се може тврдити да ће она бити значајан фактор и у догледној будућности. Иако претходна реченица може створити утисак да је реч о књизи која се стриктно бави војном проблематиком, фокусирана искључиво

на ангажовање оружаних снага и ратовање, то ипак није случај. Оружане снаге и војна сила се разматрају као средство спољне политике, који имају пресудне реперкусије на националне интересе и међународну политику, али и као инструмент који је доступан државној спољној политици заједно са политичким, правним, дипломатским, економским, културним и образовним, научним, психолошким и технолошким инструментима.

Целокупна историја људске цивилизације представља сведочанство војне моћи и њене улоге у светској политици. Покушаји да се правно и мирно реше проблеми између сукобљених страна или чак успоставе правни оквир рата у смислу међународног права су се да сад углавном показали безуспешним. Сасвим је очигледно да ни Лига нација, као ни Уједињене нације нису успеле да успоставе ефикасне правне норме нити да присиле међународне субјекте да осуде рат као деструктивни друштвени феномен који штети људском друштву у целини. Развој људске цивилизације увек је био засењен ратом и насиљем, те се чини као да никада није недостајало "разлога" за вођење рата како би се остварили циљеви спољне политике.

Структуру ове монографске студије чини пет целина: предговор (5 страна); преглед војне моћи у међународној политици (32 стране); хладни рат (74 стране); униполарни моменат (140 страна); обриси мултиполарности (108 страна) и будућност војне моћи у међународној политици (16 страна).

Пошто је технолошки развој људског друштва утицао на расподелу моћи унутар друштвених заједница, у исто време, је утицао и на еволуцију оружаних снага, као и начина ратовања, који су убрзано постајали све сложенији. Разноврсност наоружања, чија је разорна моћ и ефикасност надмашила границе људске природе, пресудно је утицала на перцепцију о рату и оружаним снагама као инструментима спољне политике. Развој људског друштва преобликовао је појам рата од краткотрајног локалног насилног догађаја до друштвеног феномена великих размера који обухвата читаво друштво. Традиционално схватање бојишта и рата брзо је изгубило значај, док су фактори као што су индустријска моћ, технолошка моћ, поседовање природних ресурса и морал земље одредили крајњи резултат сукоба, Други светски рат је добар пример такве друштвено-технолошке промене.

Развој нуклеарног оружја је уследио у новој ери рата у којој уништавање није било ограничено само на стране у сукобу, већ је претња уништењем цивилизације постала могући исход. У циљу избегавања таквог сценарија, идеја о примени војне силе као инструмента спољне политике је почела да се мења. Технолошки развој појединих држава резултирао је стварањем великих војно-индустријских комплекса који представљају велики потенцијал за целокупни развој друштва, а истовремено служе и као легитимни "извозни ресурси" који могу пружити дипломатске полуге у међународним односима. Велике силе извозе наоружање и војну опрему широм света, користећи је као ресурс спољне политике за повећање престижа и моћи на међународном плану.

Актери међународне политике схватили су да ратовање захтева спремност у свим сегментима друштвеног живота, укључујући образовање, културу, економију, дипломатију и безбедност. Целокупни развој људске заједнице или државе вођен је такозваним великим стратегијама. Ове стратегије представљају основне концепте из којих произилазе сви други државни стратешки документи који су фокусирани на различите ствари, укључујући економију, образовање, дипломатију, безбедност, спољну политику итд. Међутим, развој велике стратегије често захтева вештину и предвиђање. Успех велике стратегије често се мери остварењем националних циљева или успостављањем инструмената спољне политике потребних за постизање националних интереса. Да би се испуниле ове политичке тежње, оружане снаге се све чешће ангажују и то не само током ратних операција, већ и у „мирнодопском“ периоду. Док оружане снаге чине кључни фактор за опстанак нације, дотле се ангажовање војне силе показало кључним за реализацију великих стратегија које уједно представљају предмет истраживања ове књиге.

Прво поглавље књиге представља увод у идеју о ширем војном ангажовању у историјском контексту, при том узимајући у обзир различите карактеристике и циљеве оружаних снага, као и објашњење важних геополитичких теорија које су обележиле прошле епохе међународних односа, укључујући два светска рата.

У другом поглављу аутори разматрају улогу оружаних снага током Хладног рата, наглашавају основне геополитичке концепте који су утицали на међународну политику, а истовремено служе као полазна тачка за кубанску ракетну кризу, као и

војне ангажмане у Вијетнаму и Авганистану. У овом поглављу аутори су настојали да објасне узајамни страх између два блока, који се заснивао првенствено на чврстој моћи, која је такође детерминисала међународну политику, што је резултирало порастом Покрет несврстаних као групе која је одбацила структуралну поделу света засновану на идеологији.

Период након Хладног рата је посматран из униполарне перспективе америчке доминације. Сједињене Државе као једина суперсила која је добила готово невиђену позицију у међународним односима и способност да обликује глобални политички оквир према сопственој перспективи, и даље остају, у већој мери, неспорно значајан „играч“ у светској политици. Током овог периода САД су успеле да прошире НАТО алијансу, задржавајући своју уобичајену праксу војног интервенционизма, која је посебно интензивирана након догађаја од 11. Септембра, имплементацијом такозваних превентивних и преемптивних ангажмана против одређених субјеката у глобалној политици. Интервенције на Космету, у Авганистану и Ираку су управо сведочанство америчког схватања војне моћи и њихове позиције у међународној политици. Процес глобализације који је био подстакнут брзим развојем информационих технологија, такође се одражава на војну технологију и индустрију. Технолошки развој кулминирао је револуцијом у војним питањима која је обележила период после Хладног рата.

Други део постхладноратовског периода аутори разматрају из мултиполарне перспективе, кроз призму успона других актера који настоје да оспоравају надмоћ Сједињених Држава. У том смислу аутори су анализирали војне способности Русије и Кине, као главне конкуренте и стубове потенцијалног мултиполарног доба. Руска Федерација отворено показује своје аспирације. Ангажовање у Грузији, Украјини (Крим) и Сирији су означили да је Русија способна и да располаже са довољно војног потенцијала да се ангажује ван државне територије како би оспорила туђе, а сачувала и проширила своје националне интересе.

Кинеско понашање у спољној политици такође је обележено интензивнијим ангажовањем у међународној политици. Изванредан економски развој који траје већ неколико деценија резултирао је огромном акумулацијом богатства које се касније одразило на положај кинеске спољне политике и њене оружане снаге. Оспоравањем примата Сједињених Држава у западном Пацифику, Пекинг слично Москви настоји да се позиционира у регионима који се историјски сматрају њеном сфером утицаја. Актуелне векторе спољне политике које су демонстрирале ове силе имплицирају предстојеће промене у савременом светском поретку. Заиста је рано закључити да било који од потенцијалних конкурентата може озбиљно угрозити став Сједињених Држава, али они свакако указују на будућност међународних односа који ће се у перспективи разликовати од садашњег.

Приликом писања књиге је употребљена разноврсна и многобројна литература са укупно 252 библиотечка извора. Монографија је добро технички опремљена и садржи 27 мапа, шематских и табеларних приказа. Писана је јасним научним стилем. Одлична је научна студија, значајна и незаобилазна за све будуће истраживаче који се баве овом проблематиком. Посебно треба издвојити чињеницу да монографија садржи 547 фуснота којима су аутори настојали да олакшају читаоцима разумевање ове сложене материје. Издавач је специјализована издавачка кућа Lambert Academic Publishing.